

ШУМАДИНКА

ЛИСТЪ ЗА

КНЪИЖИВНОСТЪ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

ТЕЧ. VI.

Овај листъ излази сваке Суботе. Цена е одъ 1. Апр. до нове године 18 гр. За огласе плаћа се 3 вр. ср. одъ врсте за едан-путъ а 5 вр. ср. за трипутъ.

№ 71.

УЗУНЪ МИРКУ.

Кады Србство бедно, скрушено врагомъ
Тешкога ланца тишта люти ковъ,
Изчезла снага, уморна мишца
Роду кады животъ неказива новъ;
Кады ношца дуга црнимъ мракомъ
И густомъ маглomъ србски покри светъ
А србску славу потлачи робство
Као што зима сруби нѣжни цветъ:
Онда ти чувства, Србине врстни!
Узбуди овај браће горки яды.
На позивъ свети оружъ лати
Душмана рода да пошлѣшъ у адъ.
Са Вождомъ Ђорѣмъ и браћомъ врстномъ
Бедама страшимъ излаго си грудъ
За благо общте „Избавлѣнѣ род а“
Свудъ неуморни полага си трудъ, —
Лозница, Чачакъ, а главно Београдъ
Храбрости твоє видили су плодъ;
Юнаштво, жертве и одважностъ врлу
Вечно ће хвалити цео србски родъ.
Некъ трубе гласне славе дѣла твоя
Некъ ѣмъ се диви цео србски светъ
Нѣи нитъ ће народъ заборавитъ нгда,
Времена нити изгладити летъ.
На св. Првозваногъ Андрию.

Милутинъ Н. Стояновичъ,

МАРГАРИТА.

Хумореска одъ Отона Мозера

(Продужено).

„Вы ме неразумете,“ насмехи се Баронъ; „я ми-
слимъ, валаве люде за нашу ношну музику.“

„А — ви то мислите? Е па лепо, ту е на примеръ
криви Крагуй; нѣга истина еданъ прстъ боле, али у
кларинету може и са деветъ прстию свирати. После имамо
дрвенога Белю, онъ истина неможе дувати, еръ му е юче
чиръ на устни просеченъ, премда дугачку трубу —“

„Не,“ прекине му речъ Баронъ. „Дугачку трубу не-
можемо употребити. Нѣжни инструменти мораю бити.“

„Егеде съ якимъ гласомъ разбили су чизмари, кады
смо се не давно потукли!“ рече Качъ.

„Боже сачувай, ни такве егеде нетребаю намъ. Заръ
немате флаутиста?“

„У флауту я самъ свирамъ! рекне вровни сигнала,
показуюћи свое дебеле устне, иза кои су се као
снегъ бели зуби сѣяли. „После Зако,“ настаива онъ, „тамъ
уме и у клавиръ ударати. Цукша удара у бубанъ а Ми-
леръ гуди узъ гусле.“

„Добро, гусле, кларинета, флаута и я гитаръ, то е
свршено. Само се постарайте, да Милеръ и Беля дођу.
Али какве ћемо комаде за музику избрати?“

„Ние нушно,“ примѣти Качъ. „Ту е беснеиъ ветра,
ноголомъ, особито топовеиъ валцеръ — величествене
ствари!“

„То све мы неможемо употребити!“ рече Баронъ.

„А оно узмимо. Хайрихъ спава колъ свое невесте,
или: шта е равно ловачкомъ животу.“ Сходанъ е и дра-
жестни терцетъ: „Шта е лепше, него пити вина?“

„Боже насъ сачувай ови песама, оне нису довољно нѣж-
не. Знате ли ви елегію: „Сѣи месече, што идешъ полако?“

„Дабогме! одговори музикантъ. „Она се свршує
овако:

Кады заує бомбе силно

Тадъ на твоє крилу я

Сладко спавамъ ка' у раю

Гди милине вечно траю.

Огртачъ ѣу понетъ мой

Да преспавамъ слађе бой!“¹⁾

„То зацело ние текстъ, любезни Качу, или баръ
такавъ ми непотребуємо, еръ овде желимо само што-
годъ мелодично. После треба намъ јошть една песма,
кады се бела сенка на прозору укаже, и тада морамо
штогодъ сасвимъ чувствително изјавити. Шта ћемо за
то избрати?“

Обадвоица неко време замисле се. Затимъ му ре-
кве Качъ:

„Една одъ најлепши песама остав јошть, одъ ка-
плара Слапинића, коју е при укуну свога отца спевао:
Она се починѣ овако:

Шта е човекъ землѣ цветъ,

Текъ пелена горакъ сплетъ. —“²⁾

И кады ю е предъ својомъ любезницомъ одпевао,
пала е она одъ великогъ тронућа у несвестъ.“

— я знамъ!“ викне Рукавичићъ, „Паде ми на дуажестна песма:

Зоро светла, твой ми зраћъ,
Носи ране смрти знакъ. — 3)

Чинте дакле са Милеромъ и Бельомъ пробу, и ако музика одговори момъ очекиваню, вы ћете бога-награђе бити.“

„Ословите се на насъ!“ увераваше Качъ. „Али, гдѣ ћемо се тра навече наћи?“

„Върни сигналиста Качу,“ почне Баронъ съ озбиљнимъ лицемъ, „ви сте паметанъ човекъ, има вамъ више одъ тридесетъ година, а као войникъ умете чувати тайну, дакле чуйте ме. Я ћу дозволити, да ви тайну мою проникнете. Ви познаете капетана Шталека. У његовой лући дише створенъ, ког само пола света вреди, анђео, кога свимъ жаромъ мога срца любимъ. За њу, обожавану, любезну, спремамо нашу музику, еръ сутра е вѣнъ данъ рођеня, и почемъ њѣна спавајућа соба гледа у мали сокачићъ поредъ осмоуголне куле, то се морамо тамо наместити. Дакле око еданаестъ сати дођите горе кодъ куле.“

„У кули живи то сибилинско створенъ?“ запита зачуђено Качъ, свое кратке дебеле прсте крозъ заковрцену косу провлачећи. „Добро, мени е све едно, само ако се стари неће лютити.“

„Она е сама,“ одговори Рукавичићъ. „Капетанъ е за сутра на вече кодъ градоначалника позванъ на едну партию шаха. Дакле е свршено, око еданаестъ сати кодъ куле!“

Машући главомъ удали се Качъ.

Сутраданъ чимъ е еданаестъ избило, ступи свирачко друштво у узани сокакъ кодъ осмоуголне куле и почемъ е Качъ инструменте брижљиво испитао, узме онъ изъ Милерови руку гитаръ, кои е овай као ловачку пушку преко рамена висећу носио, и преда га барону. Затимъ даде знакъ своемъ друштву, мете флауту на устне, и пошто е трипутъ лупио ногомъ у землю, започне се музыка.

„Милостиви Боже, та ви треба да, свирате!“ сѣй месече!“ шапташе ужаснутъ баронъ, кадъ су свирачи еданъ весело галопъ засвирали. „Ви ме срамотите, ви будале!“

Али ови нису се дали узнемирити, и што се више Рукавичићъ лютито то се яче разлежала музыка. После десетъ минута, сврше мучителни дуси са несташнимъ дрктанѣмъ гласа, а Качъ се задовољно и поносито смешио.

„Да васъ ѣаво носи, ви будале, Каче магарче, зашто нисте „сѣй месече! свирали?“ повиче съ усилѣнимъ гласомъ баронъ.

„То е било, „сѣй месече!“ одговоре му ови са едва уздржанѣмъ гнѣвомъ. „Може бити ние вамъ музыка позната, господинъ бароне, а да е то та песма била, могли би се ми заклети душомъ наши покойни родителя.“

„Качу! видите ли тамо горе на прозору нешто бело?“ шапташе са дркћућимъ одъ радости гласомъ залюбљѣни баронъ. „То е она; дакле брзо, piano pianissimo (сасвимъ тио) сѣй месече! Еданъ, два, три!“

Свирачи почну садъ еданъ одъ најжешѣи комада свирати, како никадъ дотле нису свирали. Премда е очаявајући Рукавичићъ зубма шкрипао и свираче за уши

вукао, све е било узалудъ, они су продужили свираћъ и после неколико минута пристане и неко число будни паса у концертъ. Већ е изъ очаянѣя хтео баронъ одагле побећи, кадъ полако прозоръ се отвори и у белѣмъ халбинама укаже се една женска

„Она познае мою добру волю,“ шапташе залюбљѣни, метнувши леву руку на срце, десну къ звездама пружи, да любезной вечность свое любви означи.

Свирачи, примѣтивши слѣдство њиове вештине, зоставляли су инструменте у разузданомъ веселю. Текъ што е Качъ триумфирајући погледао барона, кадъ наеданпутъ уплашено дрекне и звучну флауту изъ руке испусти, еръ еданъ судъ, приличне величине, спази онъ горе, и башъ не вкусни садржай истога поплави директора музике, кои е дрекао као яраць.

„Ви жутоклюни грубияни, научићу я васъ, како ћете се ви поштеной женской ругати, мислите ли ви обещеняци, да ћу я трпелливо сносити да ми се ругате. Чекайте, садъ ћу я све избудити и по полицию послати,“ загрми одозго еданъ гласъ.

Сва четворица чули су само неку часть претнѣ, еръ уплашени нагну бегати и текъ после неколико стотина снажни скокова, стану задяни.

„Ето ти посла са вашомъ старомъ господичномъ кашикаромъ!“ рече Качъ барону. То би вамъ я могао предсказати, али са залюбљѣнима неможе се говорити. Милеру, за име божие! дай ми мало воде! Морао е проклетѣ судъ башъ мене погодити.“

„Ко? Господична кашикара? Запита зачуђено баронъ.

„Та да, стара домнуправителька капетанова. Кадъ сте иой музику ноћну давати хтели, требало е стару Господичну о томъ известити, а тако е мислила да смо ми хтели проводить спрдню! Милеру, дай ми јоштъ мало воде!“

„Али ви нисте мислили, да я старомъ змаю, Кашикари, ноћну музику даемъ?“ повиче разлюћенъ баронъ.

„Дабогме, то ми и садъ мислимо!“ одговори музикантъ.

„О, ви несрећни тупани!“ повиче баронъ. „Анђелу подобной господични Маргарити, капетановой ћерки, била е музыка наменѣна.“

„Господичной Маргарити?“ рече Качъ. Любезни господинъ бароне, она неспава више у кули, него живи јоштъ одъ прекюче горе на брегу.“

„Хвала Богу!“ викне ободрени баронъ. „Айдмо, приятельи, тамо, али се оставите коекакви гадни игри и свирайте, „зоро светла,“ али само тихо и чисто. Вече е божественно, може бити да е, Маргарита јоштъ у башти, еръ она воле у мирису ноћу обгрлѣногъ цвећа ходати.

(Свршиће се).

СЫНОВАЦЪ КАО СТРИЦЪ

(Продужено).

П О Я В Ъ 11-и.

Пређашњи безъ Савете.

Обрадъ. (къ послужителѣма) Одите овамо! — (Войновићки). Садъ ћемо послати по нашегъ нотара (бележника) Добросава.

Обрадъ. Ти знашь гди седи онай стари богати лихвоимаць Аврамъ, онай матори угуреузъ, кои свакомъ издалена скида капу, а изблиза кожу съ леѣа, — она лукава зверка, коя моме ветренастомъ синовцу дае собствене мое новце за папрени интересъ.

Гойко. Знашь га, ка' рѣаву пару, — а како га не би познавао, — та я самъ био свагдашњи курирь вашегъ синовца, кои ме е понайчешће той маторой лисици шилъо, кадъ му е годъ новаца требало.

Обрадъ. Добро дакле, — отиди нѣму и однеси му ови 200 дуката, кою му суму дугуе мой синоваць, — но пази добро, немой забравити да узмешъ одъ нѣга квитту.

Войновиѣка. Позови га уедно и на вечеру, па ѣмо одма све удесно свршити моѣи.

Обрадъ. Тако е, право велишь! (едномъ послужителю) Ти иди одма златару и кажи му, да донесе найскупоцение и по найновиемъ вкусу ствари; (другомъ послужителю) А ти отиди Г. Добросаву нашемъ бележнику, и кажи му, да га я молимъ, да доѣе данасъ кодъ мене на вечеру, затимъ погоди за мене поштанске конѣ и то да управо у 11 сатѣй буду опремени и предъ кућомъ, ерѣ морамъ юшть ноѣасъ хитно одпутовати; — (трећемъ послужителю). За тебе Гойко, имамъ еданъ врло тугальиви назогъ, — ти си вѣравъ и оштроуманъ на тебе се могу безбрижно ослонити.

Гойко. Заповѣдайте само, — я ѣу све учинити, штогодъ узмогнемъ.

Гойко. Немайте бриге господине! Неда се Гойко тако лако преварити. (послужителѣи одлазе).

Войновиѣка. Како ѣе се зачудити Обрадъ, кадъ сутра доѣе, и кадъ затече спремлѣне свадбене дарове и свое дугове измирене!

Обрадъ. Како да ние! Но само ми е жао, што неѣу бити овде, да сведокъ будемъ нѣгове и Соѣине радости!

ПОЯВЪ 12-и.

Преѣашњи Савета.

Савета. (Уѣе нагло унутра, и рекне тайно своме брату) Гледай брате да се одма уклонишь, тако ти имена Божиегъ! Садъ башъ доѣе стриць съ еднимъ младимъ господиномъ, кои ѣе бити по свой прилици онай господинъ Тихомирь.

Обрадъ. Юшть ми то само ѣали, а све самъ свршио, безъ трага имъ глава! (оѣе да умакне у едну собу.)

Войновиѣка. Кудъ си тако похитао?

Обрадъ. Морамъ — имамъ — — но — — — садъ ѣе се одма вратити (умагне).

Савета. Одите стрино, да видите какве самъ лепе капе добила; молимъ васъ, будите тако добри, да ми ви изберете едну по вашемъ вкусу.

Войновиѣка. Тако е и право имашъ, што ме за савѣтъ молишь; — я се у тимъ стварима разумемъ, и што ти я изберемъ, съ тимъ ѣешъ заиста задовољна бити.

ПОЯВЪ 13-и.

Полковникъ Войновиѣкъ, Тихомирь, г. Войновиѣка, Соѣия, Савета.

Полковникъ. Я се врати прие, него — — самъ мислио, — но тимъ болѣ! Садъ ми допусти, да ти овде овогъ господина — —

Войновиѣка. Молимъ васъ по хиладу пута за опроштеѣ, я ѣу доѣи после — она наша комшика што гради венце, чена ме у другой соби, ми ѣемо се одма вратити. Айдемо Соѣино (одлази).

Полковникъ. Но, но! я мислимъ, да би та госпоѣа комшика могла мало и причекати.

Соѣия. Башъ зато, што неможе да чека — — опростите! (Одлази).

Полковникъ. Може бити — — али я мислимъ — —

Савета. Господа, као што ми е познато, не маре башъ много за таква лица, као што е наша комшика, али за насъ су то врло важна лица (одлази, поклонивши се дубоко Тихомиру).

Полковникъ. До сто ѣавола, садъ насъ све башъ оставише за любовъ оне господѣ комшике.

ПОЯВЪ 14-и.

Полковникъ и Тихомирь.

Полковникъ. лепъ дочекъ заиста!

Тихомирь. Ёли то обичай кодъ овдешњи госпа, да тако равнодушно дочекиваю свое господаре, кои съ дальногъ пута долазе, кадъ ѣймъ доѣе каква лажа и варалица у кућу?

Полковникъ. Я и самъ незнамъ, што ѣу о томе да мислимъ. Исао самъ ѣймъ, да ѣу се текъ за шесть неделя вратити, — ево насъ садъ изненада, па гле чу-да! нико и не хае, као да нисамъ годину дана изъ куће изишао.

Тихомирь. Коѣ су оне две господичне, коѣ су ме тако учтиво поздравиле?

Полковникъ. Една е моя синовица Савета, а друга е моя поѣерка Соѣия, кѣи едного могъ врстногъ и присногъ приятеля, кои е у бою поредъ мене погинуо, и свою единицу мени на аманетъ оставио, — то е садъ моя ѣерка, а ваша будуѣа супруга.

Тихомирь. Обе су врло лепе.

Полковникъ. Лепота — ситне ствари! Све су жеѣскиѣ у моѣой кући лепе. Но то ние доста, да су само лепе него треба да се и памятно владаю.

ПОЯВЪ 15.

Преѣашњи и три послужителѣа, кои лданъ по еданъ долазе, — наипосле Гойко.

Први послужителѣ. (Съ леве стране полковника). Бележнику, г. Добросаву, врло е жао, што неможе данасъ кодъ васъ вечерати, ерѣ е веѣъ на другу страну позванъ, но доѣиѣе после вечере.

Полковникъ. Шта брбля ова луда!

Други послужителѣ. Поштански ѣе конѣи бити овде у еданаестъ сати предъ вратима (отиде).

Полковникъ. (Зачуѣено) шта вели оваѣ — поштански конѣи?! — та я самъ ѣй се едѣа опростио, — ерѣ садъ текъ што самъ съ пута дошао!

Треѣи послужителѣ. (Съ десне стране) милостиви господине! Златаръ е банкротирао, и побегао е ноѣасъ, незна се куда. (отиде)

овникъ. Шта се то мене тиче! Та онъ ми ние ништа дужанъ био!

Гойко. (Уђе съ леве стране). Я самъ био кодъ старогъ Аврама, као што ете ми заповѣдали. Я самъ га нашао болногъ у постелѣи. Ево вамъ квита на 200 дуката!

Полковникъ. Каква квита, угурсузе?

Гойко. То е та квита, што у руци држите, — читайте само.

Полковникъ. (Чита) „Я долеподписани признаемъ, да самъ одъ г. полковника Войновића исправно примио 200 дуката, кою самъ суму синовцу нѣговомъ позаимно био.“

Гойко. Милостиви господине, као што видите, квита сасвямъ у своме реду. (Отяде)

Полковникъ. О, — савршено исправна! — — Ври ми глава — снивамъ ли я и есамъ ли при себи, — то нека самъ ђаво разрѣши, — — найвећи угурсусъ у читавой вароши шилъ ми квиту на ону суму, кою е мой синоваць нѣму дужанъ, и кою му я нисамъ исплатио!

Тихомиръ. Можда га совѣсть гризе!

Полковникъ. Айдемо, — айдемо Тихомире! — или самъ я лудъ, или е сва моя кућа полудила, — доврага нека иду сви нотари, златари, поштански конѣи, лихварници и маршандмодинѣи изъ комшилука! (обоица одлазе, — завѣса пѣа).

ДѢЙСТВО II.

ПОЯВЪ I.

Савета и Обрадъ (долази полако изъ себе съ леве стране и обзире се плашљиво).

Савета. (Съ друге стране). Како несмислено. Стриць текъ што ние ушао у ову собу.

Обрадъ. Али молимъ те, кажи ми само, како ће се овај угурсузулкъ свршити, и шта ће найпосле самномъ бити? Ако се све одкрие, и ако стрина дозна, да самъ я био нѣнъ лажни супругъ, — тешко мојој кожи!

Савета. Ти ћути, — јоштъ се ништа незна! Стрина јоштъ тамо ћерета съ комшикомъ, стриць се развикао и грди — господинъ е Тихомиръ збунѣнъ овимъ чудноватимъ дочекомъ, а я ћу се потрудити, да се ова забуна и неспоразумѣнѣи, коѣ неможе овако задуго неодкривено остати, баръ онолико одржи, догодъ е могуће, да би тако прилику добила, стрица на твою ползу ублажити, или ако другчине ние могуће, да учинимъ, да се Тихомиръ у мене залюби; — ерѣ прие него што допустимъ, да онъ Софию узме, — узећу га я сама.

ПОЯВЪ 2.

Миланъ и преѣшани.

Миланъ. (долазећи итно) Башъ добро, кадъ те нађо! Имамъ ти хиляду новости причати, и то у хитости, ерѣ морамъ збогъ некогъ посла да идемъ.

Обрадъ. (на страни) Да те ђаво носи, јоштъ ми и ти требашъ!

Миланъ. Господична сестра сме — —

Обрадъ. Я одъ мое сестре ништа не таимъ.

Миланъ. (окрепувши се Савети) Мени е врио мило господична, што самъ тако пресрећанъ, да се съ вами упознамъ башъ у ономъ часу, у комъ самъ тако срећанъ, да вашемъ брату, а моме приятелю, велику услугу учинимъ —

Обрадъ. Шта чуемъ! — Стричевъ гласъ! — (умагне у собу, изъ коѣ е дошао).

Миланъ. (непримѣтивши, да е Обрадъ побегао, продужава) Ако би кадкодъ случай донео, да вамъ буди какву услугу могу указати, то ме сматрайте као вашегъ найпокорниегъ слугу (онъ непримѣчава да е међутимъ полковникъ Войновићъ унутра ушао и на оно исто мѣсто стао, гди е Обрадъ стојао).

ПОЯВЪ 3.

Полковникъ Войновићъ, Тихомиръ и преѣшани.

Полковникъ. Ове су ти жене праве искушательке людскогъ стрпљива!

Миланъ. (окрене се, мислећи да е Обрадъ јоштъ ту, и да онъ съ нѣме говори) Я самъ ти хтео казати, любезни приятелю, да твой подполковникъ ние умрѣо.

Полковникъ. Мой подполковникъ?

Миланъ. Та твой подполковникъ, съ коимъ си се ти у двобою тукао. Онъ е писао момъ приятелю Велимиру, — онъ вели у писму, да е онъ самъ кривъ, и да те е онъ напао. Нѣгова е породица почела истина судейскимъ путемъ стваръ терати, но ми ћемо све, што е годъ могуће, съ наше стране употребити, да се ова парница на лепъ начинъ изравна и сврши. Я самъ за еданъ часакъ доведио, да ти ову приятну вѣсть донесемъ, — а садъ морамъ опетъ моме дружеству отићи, коѣ ме чека.

Полковникъ. Врло самъ вамъ обвезанъ, али —

Миланъ. Небой се, ти се ни мало не бриви, и можешъ мирно спавати, — я бдимъ надъ тобомъ (одлази).

ПОЯВЪ 4.

Савета, полковникъ Войновићъ и Тихомиръ.

Полковникъ. Али молимъ те, кажи ми, шта ли овај човекъ оће?

Савета. Та заръ невидите, да е овај човекъ лудъ?

Полковникъ. Мени се чини, да е цѣо светъ, а нарочито мою кућу неко заразительно лудило обузело, одкако самъ одъ куће отишао; — ерѣ ово е већъ пета, — десета ли будала, коя ми на очи излази.

Савета. Немойте стрини за зло примити ладанъ дочекъ. Кадъ е забунѣна око хальина и накита, онда и ѣи нетреба на путъ стаати.

Полковникъ. Но ѣала Богу! Садъ чуемъ прву разумну рѣчь у овој кући. Дакле ти буди прва, кою ћу г. Тихомиру представити.

Тихомиръ. Я самъ врло срећанъ, што ме е г отаць саизвольнѣи своимъ усрећио. Али саизвольнѣи ово неважи ми ништа, ако ваше — —

Полковникъ. Ево и тай починѣ! Заръ е обште лудило и тебе заразило? Твой е комплиментъ врло учтивъ, али треба да си га употребио кодъ мое поћерке Софије, а не кодъ мое синовце Савете.

Тихомиръ. Опростите, господична, ви тако савршено одговарате описанию г. полковника о мојој невѣсти, да е погрешка моя опростателна.

(Продужиће се).